

Karel Stýblo – zachránce milionů životů na celém světě

Název emise: Karel Stýblo
+ vakcína proti tuberkulóze

Den vydání: 10. listopadu 2021

Hodnota: 26 Kč; č. 1142

Rozměr známky, obrazu: 40 x 23 mm

Výtvarný návrh: Renáta Fučíková

Druh tisku: OF; **Papír:** fl-an-OF

Tisk: Hradištko, sro.

Tisková forma: 2x 50

Náklad: 400 tis. známek

FDC: digitální tisk

Tisk: Hradištko, sro.; **Náklad:** 2.700

Osud hodný zfilmování – to byl život českého lékaře Karla Stýbla. Narodil se v roce 1921 v městečku Vilémov u Golčova Jeníkovra do velké rodiny – jeho rodiče měli osm dětí! Tatínek byl strojníkem a maminka se zřejmě starala o domácnost, takže je obdivuhodné, že minimálně jeden jejich syn mohl jít studovat do Prahy medicínu na Karlově Univerzitě (což s sebou tehdy neso nemalé výlohy). Psal se ale rok 1939 a ani ne osmnáctiletý Karel byl zatčen německými okupanty v souvislosti s demonstrací po smrti Jana Opletala. Spolu s dalšími dvanácti sty vysokoškoláky byl odvezen do koncentračního tábora, kde onemocněl obávanou smrtelnou nemocí – tuberkulózou. V prvním roce německé okupace se tedy rodina Stýblůva oprávněně strachovala o osud syna Karla, a v roce posledním ji potkala ještě větší tragédie – na pražské barikádě v první den povstání padl jeho mladší bratr Zdeněk.

Karel internaci i onemocnění naštěstí přežil a rozhodl se, že jako lékař – až jednou bude moci dostudovat – se právě TBC a jejímu léčení bude věnovat. Medicína přitom byla jeho až druhou volbou, původně se hlásil na učitelský ústav v Čáslavi, ale prý mu pro velkou trému selhal hlas, a tak nesložil povinnou zkoušku ze zpěvu. Jak malé příčiny mohou způsobit obrovské důsledky! Jako učitel v Karel Stýblo nepochybně dobře připravil do života stovky žáků, ale jako lékař zachránil miliony životů na celém světě. Tak obrovský počet pacientů přežil vlastně jen díky náhodě, že jeden adept učitelství kdesi na druhém konci světa nezazpíval správně předepsanou píseň...

Díky upnutí na své předem dané zaměření se mladý lékař Stýblo v padesátých letech brzy stal uznávaným odborníkem na léčbu TBC a díky tomu mohl absolvovat studijní pobyt na universitě v Edinburghu u předního odborníka na léčbu této nemoci Johna Croftona. Ten vyvinul velice účinný postup léčby spočívající v

užívání více druhů léků současně, aby se snížilo riziko vývoje kmenů tuberkulózních bacilů rezistentních na některý z nich, a současně v pečlivém sledování pacientů, zda dodržují předepsaný režim užívání těchto léků. Studie prokázaly, že pokud jsou léky správně předepsány a užívány, snižuje se úmrtnost i šíření nemoci téměř na nulu. To byla naprostá revoluce v potírání nemoci, která byla obávanou metlou lidstva po mnoho generací. (My filatelisté to dobře víme, máme přece ve svých sbírkách známky mnoha emisí, často příplatkových, nesoucí dvojité kříž, symbol boje proti TBC.)

Stýblo si tento postup osvojil a jeho velkým přínosem bylo, že jej dokázal dále prohlubovat a upřesňovat, a především uvést do široké praxe. V padesátých letech bylo u nás zavedeno povinné očkování proti TBC, byly prováděny preventivní prohlídky a zjištění nemocní byli tímto novým způsobem léčeni. Československo díky tomu v boji s TBC dosáhlo velkého pokroku a doktor Stýblo byl v polovině 60. let pozván Světovou zdravotnickou organizací (WHO) do Nizozemska, aby tu působil v Jednotce pro sledování a výzkum tuberkulózy (TSRU), jejímž se stal dokonce ředitelem. Jeho mise po několika letech skončila (jen na tak dlouho jej do zahraničí pustily čs. úřady), a když se měl vrátit do vlasti, před nástupem do letadla se dozvěděl, že Československo právě okupují vojska Varšavské smlouvy – ten den bylo totiž 21. srpna 1968... Do letadla tedy nenastoupil a rozhodl se zůstat v Nizozemí a pokračovat v práci pro WHO. V čele TSRU pak stál po více než čtvrt století. Vedl studie a programy v Tanzanii a pak i v řadě dalších afrických a asijských zemí, a dokonce i v USA, díky nimž se dařilo proti TBC úspěšně bojovat.

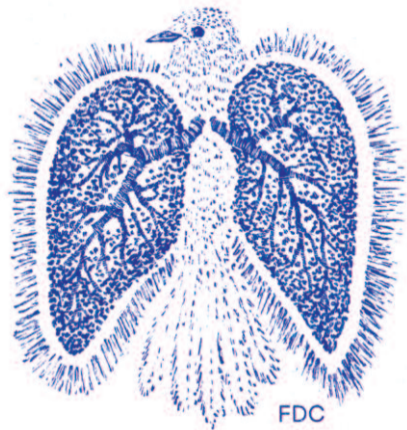
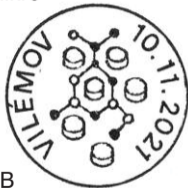
Na konci 70. let byl jmenován ředitelem Mezinárodní unie proti tuberkulóze a plicním nemocem (IUATLD) v Paříži. Jím zdokonalené, prověřené a do praxe propracované postupy prevence a léčby TBC podle Světové zdravotnické organizace zachránily miliony lidských životů na celém světě. WHO ho na základě toho navrholo na udělení Nobelovy ceny za lékařství v roce 1998. Než k tomu ale mohlo dojít, doktor Karel Stýblo náhle zemřel – zradilo ho vyčerpané srdce... IUATLD tedy alespoň na jeho počest uděluje prestižní Cenu veřejného zdraví, která nese jeho jméno.

Příklad tohoto velikána medicíny, který podle spolupracovníků a pamětníků byl po celý život neobyčejně pracovitý a skromný, krásně ukazuje, jak málo u nás leckdy víme o našincích, kteří se dokázali prosadit ve světě a dosáhli tam skvělých úspěchů. Je proto dobře,

že u příležitosti 100. výročí Stýblova narození vyšla příležitostná známka, která jej připomíná. Je zase jiná, než jsme u osobností obvykle zvyklí, Renáta Fučíková nepoužila pouhý grafický přepis fotografie, ale portrét pojala osobitým způsobem, jak se nakonec pro takovou osobnost hodí. Stýblo na známce jakoby soustředěně hledí na petriho misku, v níž jsou mikroskopem zvětšené bakterie TBC.

Výzdobu FDC tvoří kresba bílé holubice, jejíž roztažená křídla mají podobu vyléčených lidských plic. V razítku jsou symbolicky zobrazeny tablety léků proti TBC, a je zde vepsán domicil Vilémov, tedy jméno městysu, v němž se doktor Karel Stýblo před sto lety narodil.

FB

FDC